

Enkele begrippen

Geschreven door Theo Leijdens

Het onderstaande is bedoeld als een praktische handreiking en heeft geen wetenschappelijke achtergrond.

1. *R. impeditum*

Soort of Species: Omdat het woord 'soort' in het Nederlands ook nog een andere dan een botanische betekenis heeft, wordt ter vermindering van verwarring liever het wereldwijd bekende: species gebruikt. In de natuur (in het wild) is door evolutie, variatie in de eigenschappen van Rhododendrons ontstaan. Als voor planten die in de natuur in aanzienlijke aantallen voorkomen die variatie binnen wetenschappelijk bepaalde grenzen valt, dan wordt van een species gesproken.

Het geslacht Rhododendron kent plm. 1000 species.

Voorbeeld van een species: *Rhododendron impeditum*.

Hybride: Een hybride is een natuurlijke- of een gekweekte vorm waarin de eigenschappen van meerdere species door kruisen, zijn gecombineerd.

Voorbeeld: *Rhododendron impeditum* x *Rhododendron augustinii*

De eigenschappen (de genen) van beide species zijn in de nakomelingen van deze kruising gemengd, zodat het niet meer juist zou zijn de species-namen *impeditum* of *augustinii* te gebruiken.

Cultivar: Een cultivar (afgekort cv) is een op een formele manier benaamde, geselecteerde species of geselecteerde hybride.

Voorbeeld 1: *Rhododendron impeditum* 'Pygmaeum' is uit een zwerm zaailingen van de species *Rhododendron impeditum*, geselecteerd. Om hem te onderscheiden van alle andere zaailingen, heeft hij 'Pygmaeum' als cultivar-naam heeft gekregen. Het is een **species-cultivar**.

2. *Rhododendron impeditum* Pygmaeum

Voorbeeld 2: Uit de vele zaailingen van de kruising tussen *Rhododendron impeditum* en *Rhododendron augustinii* is een mooi exemplaar geselecteerd en benaamd. De cultivar heet: *Rhododendron* 'Blue Tit'. Het is een **hybride-cultivar**.

Breeder: In het Nederlands is een kweker zowel iemand die het gevestigde sortiment vermeerdert als degene die het sortiment uitbreidt met nieuwe cultivars.

In het Engels wordt de sortiments-vernieuwer 'breeder' genoemd. Om verwarring te vermijden bevelen we aan, voor de sortiments-vernieuwer de Engelse term te gebruiken. De ^{PBR} toevoeging aan een cultivar-naam (dikwijls te zien in catalogi of op plantenlabels) staat voor Plant Breeders Rights, een vorm van Patent.

Sortiment: Verspreid over onze aardbol komen ongeveer 1000 Rhododendron species voor. Op grond ervan hebben 'breeders' uiteindelijk ongeveer 30.000 formeel benoemde hybride-cultivars geproduceerd. We schatten dat 10.000 ervan geschikt zijn voor ons Lage Landen klimaat.

Een klein gedeelte daarvan maar, maar toch nog vele honderden, worden doorlopend gekweekt.

Species Groepen: Gedurende de miljoenen-jarige evolutie hebben Rhododendrons zich zo verschillend ontwikkeld dat lang niet alle huidige species meer met elkaar kunnen kruisen. Het zijn door die uiteenlopende evolutie afzonderlijke groepen geworden. De voor ons vier voornaamste zijn:

3: *R. kiusianum* bij Trompenburg Arboretum

Geschubde Rhododendrons, met *Rhododendron impeditum* als icoon

Pontica Rhododendrons, met *Rhododendron ponticum* als icoon

Pentanthera Rhododendrons (Bladverliezende Azalea's), met *Rhododendron luteum* als icoon

Tsutsusi Rhododendrons (Japanse Azalea's), met *Rhododendron kiusianum* als icoon

Cultivargroepen: [Breeders](#) hebben nu al twee eeuwen lang voor elk van de Species Groepen grote hoeveelheden hybride-cultivars geproduceerd. Niet zomaar in de wilde weg, maar dikwijls op basis van een bestendige lijn, waarbij geprobeerd werd steeds de goede eigenschappen van (tenminste) één [species](#) in te kruisen. Nogal wat [cultivars](#) zijn er uit dat soort pogingen ontstaan, steeds met tenminste een herkenbaar deel uit die bestendige lijn. De verschillende cultivars uit zo'n bestendige lijn worden Cultivargroepen genoemd, de namen die eraan worden gegeven: Cultivargroepsnamen.

Voorbeeld: *Rhododendron* 'Blue Tit' is ingedeeld in de Cultivargroep 'Impeditum Group'.

De correcte Cultivargroepsnamen voor Rhododendrons vindt u in de: Naamlijst van Houtige Gewassen 2016-2020 - Naktuinbouw.

4. Een rododendron uit de Impeditum Group met lichtere bloemen